

Not available for publication
before 1 p.m. on 10
December 2025.
Check against delivery

THE NOBEL PEACE PRIZE

Tale ved

leder av
Den Norske Nobelkomite
Jørgen Watne Frydnes

Nobels fredspris 2025

Oslo, 10. desember 2025.

Copyright © The Nobel Foundation, Stockholm, 2025.

General permission is granted for the publication in newspapers in any language. Publication in periodicals or books, or in digital or electronic forms, otherwise than in summary, requires the consent of the Foundation. On all publications in full or in major parts the above underlined copyright notice must be applied

Deres Majesteter,
Deres Kongelige Høyheter,
Ærede fredsprisvinner,
Deres eksellenser,
Ærede gjester,
Mine damer og herrer.

Samantha Sofia Hernandez, en jente på 16 år, ble brutalt bortført i forrige måned av maskerte menn fra Maduro-regimets sikkerhetsstyrker. Hun ble tatt hjemme hos sine besteforeldre. Hvor hun er nå, vet vi ikke - trolig i et diktaturets interneringssentre. Kanskje sammen med sin far som har vært sporløst forsvunnet siden januar.

Hva er deres synd?

Hennes er bror var soldat, men nektet å følge regimets ordre om brutalitet mot egen befolkning.

For det skal hele familien straffes.

Juan Requesens får beskjed om å snu seg sakte rundt mot kameraet. Bildene viser ham stående med et blikk som er tømt og omtåket, i undertøy flekket med avføring. Angivelig hadde han tilstått at han planla et kupp. Men det fantes selvfølgelig ingen bevis. Dagen før han ble arrestert, sto Juan foran nasjonalforsamlingen. Han holdt en tale der han gjentok én setning — som et løfte til landet sitt og til seg selv: «I refuse to give up.»

Alfredo Diaz, en opposisjonsleder og tidligere ordfører, ble i november i fjor dratt ut av en buss og kastet inn i dypet av El Helicoide, Latin-Amerikas største torturkammer. Enda en politisk fange, i en lang rekke av andre. Denne uken kom nyheten om hans død. Enda et liv borte. Enda et offer for regimet.

Dette er ikke enkeltstående historier. Dette er Venezuela akkurat nå – slik regimet i Venezuela behandler sine egne. En student. En nabo. En politiker. Alle som fortsatt tror at sannheten fortsatt er verdt å si høyt kan forsvinne inn i et system bygget for å kvele nettopp denne troen.

Samantha, Juan og Alfredo var ikke ekstreme. Det var vanlige borgere med drømmer om frihet, demokrati og rettigheter.

Og for det ble livet deres tatt fra dem.

Dette gjelder også barn. Over 150 barn ble arrestert etter valget i 2024. Det de opplevde, dokumenterte FN slik:

Plastposer trukket stramt over hodet.
Elektriske sjokk mot kjønnsorganer.
Slag så brutale at det gjorde vondt å puste.
Seksualisert vold.
Celler så kalde at kroppen begynner å riste ukontrollert.
Skittent vann med insekter som eneste drikke.
Skrik som ingen kom for å stoppe.

En av dem lå i mørket og hvisket morens navn, igjen og igjen, i håp om at hun ikke trodde han var død.

En 16 år gammel gutt kom til slutt hjem, så herjet og merket av elektriske støt og slag at han ikke kunne klemme sin mor uten at smertene rev gjennom kroppen. I månedene som fulgte skvatt han av hver lyd, sov knapt, og om natten våknet han med et rykk — overbevist om at soldatene var kommet tilbake for å begynne overgrepene på nytt.

Mens vi sitter her i Oslo rådhus er uskyldige innestengt i mørke celler i Venezuela. De hører ikke talene som holdes her i dag – de hører bare skrik fra medfanger som blir torturert.

Dette er hvordan autoritær makt forsøker å knuse de menneskene som står opp for demokrati.

FN har erklært det forbrytelser mot menneskeheten.

Dette er regimet til Nicolas Maduro.

Venezuela har utviklet seg til en brutal, autoritær stat i dyp humanitær og økonomisk krise.

Samtidig beriker en liten elite på toppen seg selv, skjermet av makt, våpen og straffefrihet.

I skyggen av denne krisen tvinges tusenvis av kvinner og barn inn i prostitusjon og menneskehandel. Døtre forsvinner. Barn blir varer i hendene på kriminelle som lever av et folks desperasjon.

En fjerdedel av befolkningen har allerede forlatt landet — en av verdens største lyktningkriser.

De som er igjen, lever under et regime som systematisk knebler, trakasserer og angriper opposisjonen.

Venezuela står ikke alene i dette mørket. Verden går i feil retning. De autoritære rykker frem.

Vi må stille det ubehagelige spørsmålet: Hvorfor klarer ikke vi mennesker å holde fast ved demokrati – styreformen som skal verne både vår frihet og vår fred?

Når demokratiet taper, så får vi mer konflikt, mer vold, mer krig.

I 2024 ble det avholdt flere valg enn noe år tidligere – men stadig færre var frie og rettferdige.

Rettsstater misbrukes. Frie medier knebles. Kritikere fengsles.

Flere og flere land, også land med en lang demokratisk tradisjon, trekkes i mer autoritær og militarisert retning.

Autoritære regimer lærer av hverandre. De deler teknologi og propagandaapparat. Bak Maduro står Cuba, Russland, Iran, Kina og Hizbollah – som leverer våpen, overvåkning og økonomiske livlinjer. De gjør regimet mer robust – og mer brutalt.

Og likevel — midt i dette mørket — finner du venezuelanere som har nektet å gi opp.

De som holder demokratiets flamme i live. De som ikke gir opp, tross store personlige forsakelser. De som minner oss om hva som står på spill.

Mange av dem er med oss her i dag:

Venezuelas valgte president, Edmundo Gonzalez Urrutia.

Carlos, poeten.

Claudia, aktivisten

Pedro, universitetsprofessoren

Ana Luisa, sykepleieren

Corina, bestemoren

Antonio, opposisjonspolitikeren

Maria Corina, fredsprisvinneren.

I hjertet av kampen for demokrati ligger en enkel sannhet:

Demokrati er ikke bare en styreform. Det er også en forutsetning for varig fred.

Millioner av venezuelanere vet dette.

I år etter år har studenter, fagforeninger, journalister, næringsliv og vanlige borgere mobilisert i bølger av motstand.

De har fylt gatene og demonstrert, slått på gryter når de ble fratatt sin stemme – og hvasket til hverandre når statens overvåking er på sitt mest nådeløse.

Hele det politiske spekteret – fra kommunister til konservative - har reist seg mot regimet.

Opposisjonen har prøvd ut den ene strategiske tilnærmingen etter den andre.

Gjennom alt dette har de sagt: Vi kjemper ikke for hevn, men for rettferdighet.

For at våre stemmesedler respekteres. For demokrati. For fred.

Likevel har de fått høre at det er umulig. At de ikke vil lykkes.

Og når venezuelanerne ba verden se dem – vendte vi blikket bort.

Mens de mistet rettigheter, mat, helse, trygghet - til slutt sin egen framtid - holdt deler av verden fast i egne fortellinger. Noen insisterte på at Venezuela var et egalitært idealsamfunn. Andre ville bare se en kamp mot imperialismen. Andre tolket likevel virkeligheten som et spill mellom stormakter, og overså motet til menneskene som søker frihet i eget land. Felles for dem alle er dette: et kollektivt moralsk svik mot dem som faktisk lever under dette brutale regimet.

Den som bare støtter mennesker som deler ens eget politiske syn, har ikke forstått verken frihet eller demokrati. Likevel stopper mange der: de ser at lokale demokratiske krefter er nødt til å samarbeide med aktører de selv misliker – og lar det være nok til å trekke seg unna. Ideologisk overbevisning kommer i veien for medmenneskelig solidaritet.

For hva sier det om mennesker som bruker all sin energi på å kritisere de vanskelige valgene modige demokratiforkjempere tvinges til å ta – i stedet for å anerkjenne motet deres, ofrene deres, eller spørre hvordan vi selv kan bidra i kampen mot diktatur?

Det er lett å være prinsipiell når det ikke er ens egen frihet som står på spill. Men ingen demokratibevegelse har kjempet under perfekte forhold. De må håndtere dilemmaer som vi andre slipper å forholde oss til. De som lever under et diktatur må ofte velge mellom det vanskelige og det umulige. Likevel – fra trygg avstand – forventer mange at Venezuelas demokratiske opposisjon skal føre sin kamp med en moralsk renhet som deres motstandere aldri viser. Det er urealistisk. Det er urettferdig. Og det er historieløst.

Dialogens dilemmaer har vært godt kjent for mange av de som har stått på denne talerstolen for å ta imot Nobels fredspris, blant annet Lech Walesa og Nelson Mandela.

I autoritære systemer kan dialog være en vei mot forbedring – men det kan også være en felle. Dialog misbrukes ofte for å kjøpe tid, splitte, kontrollere. Maria Corina Machado har deltatt i dialogprosesser i årevis. Hun har aldri avvist dialog som prinsipp – men hun har avvist tomme prosesser.

Fred uten rettferdighet er ikke fred. Dialog uten sannhet er ikke forsoning.

Fremtiden til Venezuela kan ta mange former. Men nåtiden er bare én – og den er fryktelig.

Derfor må den demokratiske opposisjonen i Venezuela få vår støtte – og ikke møtes av vår fordømmelse eller likegyldighet. Det er de som hver eneste dag må velge den veien som faktisk finnes, ikke den veien verden skulle ønske fantes.

For støtte til demokratisk utvikling er støtte til fred.

Etter tildelingen av årets Nobels fredspris, har nettopp dette spørsmålet vært sentralt:

Fører egentlig demokrati til fred?

Forskningens funn er krystallklare, og svaret er ja. Ikke fordi demokratiet er perfekt, men fordi mekanismene i et demokrati gjør krig mindre sannsynlig.

Demokratiet har sikkerhetsventiler: frie medier, maktfordeling, uavhengige domstoler, sivilsamfunn og valg som gjør det mulig å bytte ut ledere uten vold. I et slikt system blir ikke meningsforskjeller noe som må slås ned på – de blir en fordel.

I et demokrati kan en leder som ignorerer fakta, bli fjernet i det neste valg. I et autoritært regime mister lederen ikke makten – man fjerner heller folk som kommer med ubehagelige sannheter. Da blir virkeligheten erstattet av lojalitet, og farlige beslutninger tas i mørke. Krig er alltid kostbart – men i autoritære regimer er det ikke lederne som betaler den høyeste prisen. Derfor går demokratier nesten aldri til krig mot hverandre - autoritære stater gjør det langt oftere.

Nicolas Maduros styre i Venezuela viser hvorfor. Konflikter løses med makt – ikke med forhandling. Resultatet er et samfunn der millioner tvinges til taushet og hvor konsekvensene ikke stopper ved Venezuelas grenser. Ustabiliteten, volden og den systematiske ødeleggelsen av landets institusjoner har påvirket hele regionen, og et

naboland er truet med militær invasjon. Slik viser Venezuela — så smertefullt tydelig — at autoritært styre ikke bare ødelegger et land innenfra, men også sprer ustabilitet utover, på tvers av grenser.

Demokrati er selvsagt ikke en garanti for fred, men det er det mest effektive systemet vi har for å forhindre vold og konflikt.

Men nettopp her dukker ofte et velkjent argument opp: at demokrati i seg selv skaper uro og konflikt – at frihetskamp er farlig. Dette er et gammelt argument. Autoritære ledere har brukt det i generasjoner for å forsvare sine maktposisjoner. Og i dag forsterkes dette argumentet gjennom desinformasjon og propaganda – to av deres viktigste våpen.

Kjære alle sammen,

Som demokratiske borgere har vi et ansvar for å utvise kildekritikk. Alarmklokkene våre bør ringe når det vi deler er identisk med budskapet til et av verdens mest utspekulerte desinformasjonsapparater – for da er det ikke bare informasjon vi sprer, men deres strategi og propaganda.

Hva bør vi alle, men journalister spesielt, reflektere over når vi leser at det er Venezuelas opposisjon som truer landet med krig – at det er de demokratiske kreftene som vil ha invasjon? Når narrativet snus på hodet, og ofrene utpekes som aggressorene? For det er akkurat dette Maduro-regimet sprer over hele verden i dag: påstanden om at de selv er garantisten for fred. Men fred som bygger på frykt, taushet og tortur – er ikke fred. Det er underkastelse forklart som stabilitet.

Det er ikke de som kjemper for demokrati som skaper volden, men de som nekter å gi slipp på makten. Det var ikke Nelson Mandela som gjorde Sør-Afrika voldelig, men apartheidregimets forsøk på å kvele likeverdighet. Det var ikke opposisjonen som startet fengslingene i Belarus, henrettelsene i Iran eller forfølgelsen i Venezuela. Det er de autoritære regimene som slår til mot folkelig vilje til endring — og som skaper volden.

Fred og demokrati kan ikke skilles fra hverandre uten å tømme begge for mening. Varig fred —forutsetter rettsstat, politisk deltakelse og respekt for menneskeverd.

Før vi kan diskutere politiske uenigheter, må vi derfor få på plass selve demokratiet. Uten det finnes ingen meningsfull forskjell mellom høyre og venstre, ingen legitim uenighet, ingen reell politikk.

Demokrati er ikke en unødig luksus.

Det er ikke et ornament man setter på hyllen.

Demokrati er hardt arbeid.

Det er handling og forhandling.

Det er en levende forpliktelse.

Demokratiets virkemidler er fredens virkemidler.

Det er derfor vi samles her i dag, for å forsvare noe langt viktigere enn én side av en politisk eller et ideologisk skille. Vi samles for å forsvare selve demokratiet – selve grunnlaget som varig fred hviler på.

Når mennesker nekter å gi opp demokratiet, nekter de også å gi opp freden.

En som har forstått dette, er Maria Corina Machado.

Som en av initiativtakere til organisasjonen Súmate, en organisasjon som arbeider for demokratibygging, trådte Machado frem som en forkjemper for frie og rettferdige valg for mer en to tiår siden. Som Machado selv uttrykte det: «It was a choice of ballots over bullets.»

Gjennom sine politiske verv og sin innsats i organisasjoner har Machado stått opp for et uavhengig rettssystem, for menneskerettigheter og folkestyre. Hun har i årevis kjempet for det venezuelanske folkets frihet.

Presidentvalget i 2024 er helt sentralt for årets fredspris. Maria Corina Machado var opposisjonens lederkandidat – og den samlende kraften bak et helt lands håp. Da regimet blokkerte hennes kandidatur kunne alt falt sammen, men hun stilte seg bak Edmundo Gonzalez Urrutia, og opposisjonen stod samlet.

Denne opposisjonen fant sammen i et krav om frie valg og representativt styre. Det er nettopp dette som er demokratiets kjerne: at vi i felleskap forsvarer prinsippene som sikrer folkestyret, selv om vi er uenige. I en tid der demokratiet er truet over hele kloden, så er dette fellesskapet viktigere enn noensinne.

Hundretusener av frivillige mobiliserte på tvers av politiske skiller. De ble opplært i valgobservasjon, og de tok i bruk teknologi på nye måter for å dokumentere hvert eneste steg i valget. Så mange som en million mennesker vaktet stemmelokaler over hele landet. De lastet opp resultater, tok bilder av protokoller og sikret kopier før regimet kunne ødelegge dem. De vernet dokumentasjonen med sine egne liv, og sørget for at resultatene ble kjent for hele verden.

Dette var en grasrotmobilisering verden knapt har sett maken til – ikke bare i Venezuela, men internasjonalt. Et systematisk og teknologisk dokumentasjonsarbeid gjennomført av helt vanlige borgere, under trusler, overvåking og vold.

Arbeidet til denne demokratiske bevegelsen, både før og under valget, var nyskapende og modig, fredelig og demokratisk.

Opposisjonen fikk internasjonal støtte da de offentliggjorde resultatene fra landets valgkretser som viste at de hadde vunnet valget med klar margin.

Men regimet nektet. De forfalsket valgresultatet. Og beholdt makten - med vold.

Det siste året har Machado måttet leve i skjul.

Til tross for alvorlige trusler har hun blitt i landet – til inspirasjon for millioner.

Nobels fredspris for 2025 er gitt for hennes utrettelige arbeid for demokratiske rettigheter for Venezuelas folk, og for hennes kamp for en fredelig og rettferdig overgang fra diktatur til folkestyre.

Opposisjonen i Venezuela har i lang, lang tid holdt fast ved demokratiets verktøykasse – en fredelig og sivilt forankret kamp. Gjennom årene har Machado og opposisjonen måttet tilpasse seg og skifte taktikk. De har tatt i bruk nesten alle de demokratiske redskapene: fra

boikott av valg når systemet var for råttent til å delta i valg når små åpninger gjorde det mulig. De har prøvd dialog, organisering, mobilisering og omfattende valgdokumentasjon.

Machado har bedt om internasjonal oppmerksomhet, støtte og press – ikke om at Venezuela skal invaderes.

Hun har oppmuntret folket til å stå opp for sine rettigheter med fredelige, demokratiske virkemidler.

Fredsforskningen viser det tydelig: Bred, ikke-voldelig mobilisering er blant de mest effektive metodene for politisk endring i et diktatur. Når en befolkning mobiliserer, og verdenssamfunnet legger sterkt press på regimet, og sikkerhetsstyrkene avstår fra å utøve vold mot egen befolkning – da kan vippepunktet komme.

Som lederen for de demokratiske kreftene i Venezuela er Maria Corina Machado et av de mest ekstraordinære eksemplene på sivil mot i Latin-Amerika i nyere tid.

Årets pris oppfyller alle de tre kriteriene i Alfred Nobels testamente.

For det første: Den venezuelanske opposisjonen har forent politiske bevegelser, sivilsamfunnet og vanlige borgere om ett mål: å gjenreise demokratiet. Når grupper som tidligere stod mot hverandre i dag står samlet, er det den moderne formen for det Nobel kalte fredskongresser.

For det andre: Opposisjonen har stått imot regimets militarisering av samfunnet. Maduro-regimet har bevæpnet tusenvis av grupper, gitt paramilitære bander makt til å begå overgrep og invitert utenlandske militære styrker inn i landet og dermed ytterligere forsterket militariseringen. Gjennom å dokumentere overgrep og kreve ansvarlighet søker opposisjonen å styrke den sivile, demokratiske makten og å presse tilbake våpnenes innflytelse. Det fratar kriminelle og regimelojale militser både våpen og handlingsrom. Slik oppfylles Nobels kriterium om fred gjennom nedrustning.

For det tredje: Sann forbrødring, som Alfred Nobel så for seg, krever demokrati. Først når mennesker kan velge sine ledere og tale uten frykt, kan fred få feste sine røtter – både i et samfunn og mellom nasjoner. Demokrati er den høyeste formen for forbrødring, og den sikreste veien til varig fred.

Og derfor, her – i dette rommet – under denne prisens tyngde og under dette øyeblikkets alvor, skal vi si det autoritære ledere frykter mest:

Deres tid renner ut.

Deres makt er ikke evig.

Deres vold vil ikke stå seg mot et folk som reiser seg.

Nicolas Maduro,

Du bør akseptere valgresultatet og trekke deg.

Legg grunnlaget for en fredelig overgang til demokrati.

Fordi det er dette Venezuelas folk vil ha.

Maria Corina Machado og den venezuelanske opposisjon har tent en flamme som ingen tortur, ingen løgn og ingen frykt kan slukke.

Når historien en dag skrives om dette øyeblikket, vil det ikke være navnene på de autoritære lederne som står igjen – men navnene på dem som turte.

På dem som sto opp tross farene.

På dem som holdt fast når andre gav opp.

Carl Von Ossietzky.

Andrei Sakharov.

Nelson Mandela.

Den Norske Nobelkomite har gjennom sin lange historie hedret modige kvinner og menn som har stått opp mot undertrykkelse, som har båret håpet om frihet i fengselsceller så vel som på gater og torg, og som dermed har vist at fredelig motstand kan forandre verden.

I dag hedrer vi de deg, Maria Corina Machado.

Vi hyller samtidig alle som fortsatt sitter i mørket.

Alle som er arrestert, torturert og forsvunnet.

Alle som fortsatt håper.

Alle de i Caracas og Venezuelas byer som er tvunget til å hviske frihetens språk.

Måtte de høre oss.

Måtte de vite at verden ikke vender seg bort.

Måtte de kjenne at friheten kommer nærmere.

Og Venezuela skal bli fritt, fredelig og demokratisk.

Let a new age dawn.